

**Decizie de indexare a faptei de plagiat la poziția
00462 / 31.05.2021
și pentru admitere la publicare în volum tipărit****care se bazează pe:****A. Nota de constatare și confirmare a indiciilor de plagiat** prin fișa suspiciunii
inclusă în decizie.

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion		
Opera suspicionată (OS)		Opera autentică (OA)
Suspicious work		Authentic work
OS	DAVID, Nicoleta. Țara Zărandului. Studiu de geografie regională. Referenți șt: Prof.univ.dr.Pompei Cocean, Conf.univ.dr.Wilfried Schreiber. Cluj-Napoca: Presa universitară Clujană. 2010.	
OA	NICOARĂ, Liviu. Geografia populației. Cluj-Napoca: Focul Viu. 1993.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion		
P.01	p.175	p.46
P.02	p.176	p.47
P.03	p.179	p.108
P.04	p.181	p.108
P.05	p.186	p.127
P.06	p.189	p.149
P.07	p.189	p.141
P.08	p.191	p.141
P.09	p.191	p.142
P.10	p.191	p.143
Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la Sheet drawn up for including the suspicion in the Index of Plagiarized Works in Romania at www.plagiate.ro		

Notă: Prin „p.72:00” se înțelege paragraful care se termină la finele pag.72. Notăția „p.00:00” semnifică până la ultima pagină a capitolului curent, în întregime de la punctul inițial al preluării.**Note:** By „p.72:00” one understands the text ending with the end of the page 72. By „p.00:00” one understands the taking over from the initial point till the last page of the current chapter, entirely.**B. Fișa de argumentare a calificării de plagiat** alăturată, fișă care la rândul său este parte a deciziei.

Echipa Indexului Operelor Plagiate în România

Fișa de argumentare a calificării

Nr. crt.	Descrierea situației care este încadrată drept plagiat	Se confirmă
1.	Preluarea identică a unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
2.	Preluarea unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, care sunt rezumate ale unor opere anterioare operei autentice, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
3.	Preluarea identică a unor figuri (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
4.	Preluarea identică a unor tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
5.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin includerea unui nou autor sau de noi autori fără contribuție explicită în lista de autori	
6.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin excluderea unui autor sau a unor autori din lista inițială de autori.	
7.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței, fără nici o intervenție personală care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
8.	Preluarea identică de figuri sau reprezentări grafice (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
9.	Preluarea identică de tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
10.	Preluarea identică a unor fragmente de demonstrație sau de deducere a unor relații matematice care nu se justifică în regăsirea unei relații matematice finale necesare aplicării efective dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
11.	Preluarea identică a textului (piese de creație de tip text) unei lucrări publicate anterior sau simultan, cu același titlu sau cu titlu similar, de un același autor / un același grup de autori în publicații sau edituri diferite.	
12.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație de tip text) ale unui cuvânt înainte sau ale unei prefețe care se referă la două opere, diferite, publicate în două momente diferite de timp.	

Alte argumente particulare: a) Prelucrările de poze nu indică sursa, locul unde se află, autorul real sau posibil.

Notă:

a) Prin „proveniență” se înțelege informația din care se pot identifica cel puțin numele autorului / autorilor, titlul operei, anul apariției.

b) Plagiutul este definit prin textul legii¹.

„...plagiutul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la operele originale...”.

Tehnic, plagiutul are la bază conceptul de **piesă de creație** care²:

„...este un element de comunicare prezentat în formă scrisă, ca text, imagine sau combinat, care posedă un subiect, o organizare sau o construcție logică și de argumentare care presupune niște premise, un raționament și o concluzie. Piesa de creație presupune în mod necesar o formă de exprimare specifică unei persoane. Piesa de creație se poate asocia cu întreaga operă autentică sau cu o parte a acesteia...”.

cu care se poate face identificarea operei plagiate sau suspionate de plagiat³:

„...O operă de creație se găsește în poziția de operă plagiată sau operă suspionată de plagiat în raport cu o altă operă considerată autentică dacă:

- Cele două opere tratează același subiect sau subiecte înrudite.
- Opera autentică a fost făcută publică anterior operei suspionate.
- Cele două opere conțin piese de creație identificabile comune care posedă, fiecare în parte, un subiect și o formă de prezentare bine definită.
- Pentru piesele de creație comune, adică prezente în opera autentică și în opera suspionată, nu există o menționare explicită a provenienței. Menționarea provenienței se face printr-o citare care permite identificarea piesei de creație preluate din opera autentică.
- Simpla menționare a titlului unei opere autentice într-un capitol de bibliografie sau similar acestuia fără delimitarea întinderii preluării nu este de natură să evite punerea în discuție a suspiciunii de plagiat.
- Piesele de creație preluate din opera autentică se utilizează la construcții realizate prin juxtapunere fără ca acestea să fie tratate de autorul operei suspionate prin poziția sa explicită.
- În opera suspionată se identifică un fir sau mai multe fire logice de argumentare și tratare care leagă aceleași premise cu aceleași concluzii ca în opera autentică...”

¹ Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 4 iunie 2004

² ISOC, D. Ghid de acțiune împotriva plagiatului: bună-conduită, prevenire, combatere. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2012.

³ ISOC, D. Prevenitor de plagiat. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2014.

22.95

NICOLETA DAVID

ȚARA ZĂRANDULUI
STUDIU DE GEOGRAFIE REGIONALĂ

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2010

*Autoarea își exprimă aleasa gratitudine pentru sprijinul acordat
de Facultatea de Geografie la publicarea acestei cărți,
pe care o dedică împlinirii a 90 de ani
de învățământ universitar geografic românesc clujean.*

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Pompei Cocean

Conf. univ. dr. Wilfried Schreiber

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAVID, NICOLETA

Țara Zărandului: studiu de geografie regională /
Nicoleta David. - Cluj-Napoca : Presa Universitară Clujeană, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-610-990-4

913(498 Țara Zărandului)

© 2010 Autoarea volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice
mijloace, fără acordul autoarei, este interzisă și se pedep-
sește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hașdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

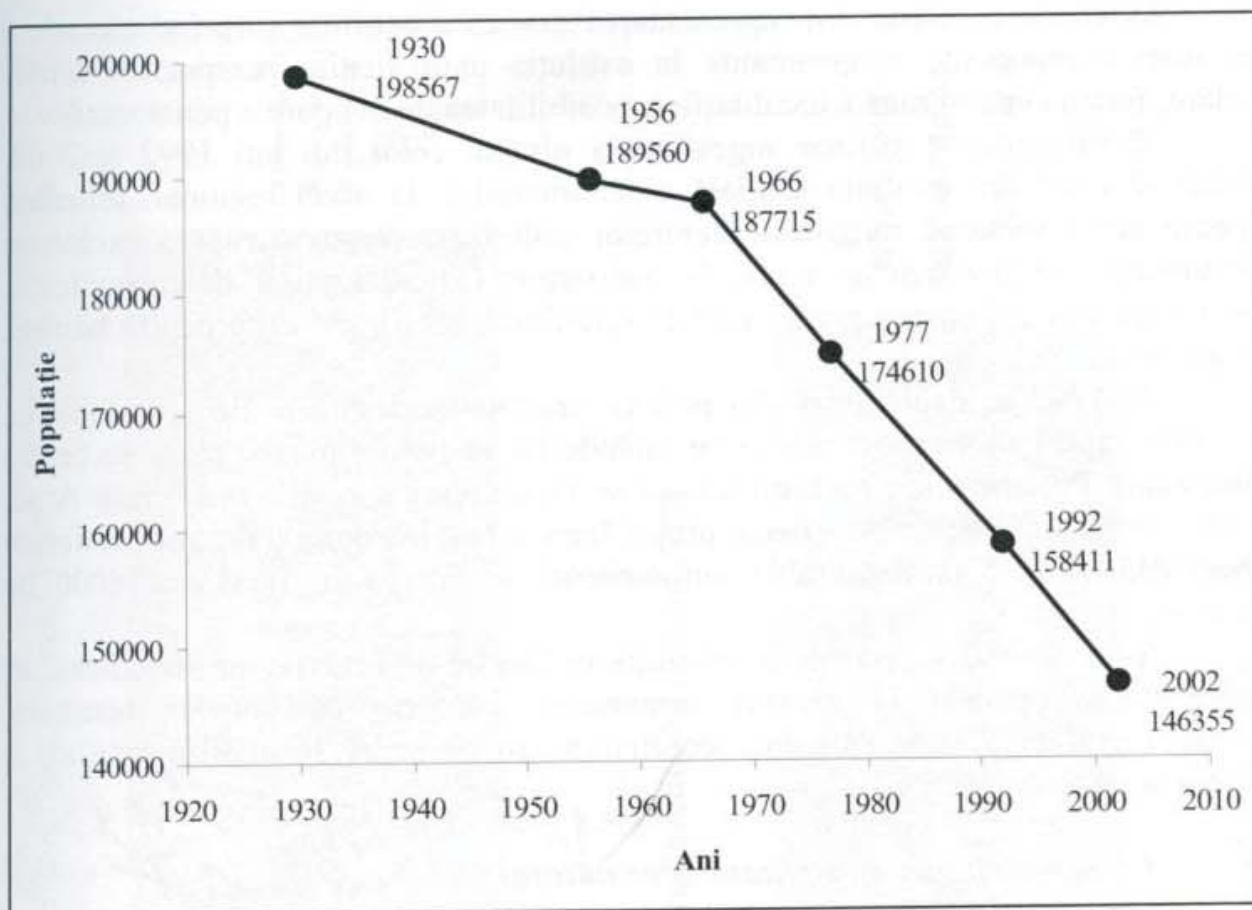

Fig. 49. Evoluția numerică a populației în perioada 1930-2002

În primul rând, populația regiunii a migrat spre centrele urbane ale regiunii (unde s-au înregistrat creșteri de populație), dar mai ales spre centrele urbane de rang superior: Arad, Deva, Timișoara, Alba Iulia, Cluj Napoca etc. Creșteri de populație au înregistrat toate localitățile urbane ale regiunii, dar și câteva comune (în perioada 1930-1966), între care enumerăm localitățile Baia de Criș, Băița, București, Crișcior și Moneasa. Acest lucru a fost posibil în contextul politicii de industrializare a teritoriului național (vezi tabelul și graficul cu evoluția populației în perioada 1930-2002).

În al doilea rând, sporul natural al populației a scăzut constant, ajungându-se la valori negative fără precedent, în perioada ultimului deceniu.

1.3.2. Potențialul geodemografic al Țării Zărandului

Populația în diferite regiuni, mai mari sau mai mici, se comportă ca sistem deschis. În această situație intrările sunt reprezentate prin nașteri și imigrări, iar ieșirile prin decese și emigrări.

P01 Privită într-un context mai extins populația se află într-o permanentă și complexă interacțiune cu celelalte sisteme ale învelișului geografic, având rolul activ, esențial în raport cu ele, contribuind la modificarea acestora, modificări care au la rândul lor efecte pozitive sau negative asupra comunităților umane.

Aspectele rezultate din reprezentarea grafică a acestuia surprind efectele a trei mari componente determinante în evoluția unui spațiu: perspectiva rețelei școlare, funcția economică a localităților, posibilitatea de ocupare a pensionarilor.

Reprezentările grafice sugestive la nivelul celor doi ani 1992 și 2002, permit să explicăm evoluția spațială a fenomenului, la nivel regional, reliefând aspecte de: inversarea rangurilor centrelor polarizatoare; reorientarea axelor de comunicație; secționarea unor arii de polarizare; calitatea căilor de comunicații; construcția sau extinderea rețelei școlare (grădinițe, școli), de azile pentru bătrâni, spitale, etc.

În 1992 se evidențiază doi poli cu următoarea ierarhie: Brad, municipiu, care prin faptul că sectorul minier se închide își va pierde parțial rolul de centru polarizator. Populația din sectorul minier se va îndrepta spre alte municipii: Arad, Deva, Timișoara. Pe poziția a doua, orașul Ineu, a fost inaugurată o nouă platformă industrială, Delphi (subansamble autoturisme) va atrage în final cca 4000 de locuitori.

S-au identificat tipurile de evoluție în funcție de intensitatea fenomenului; reprezentarea spațială la nivelul comunelor, conform categoriilor rezultate, aplicarea grafică a unor elemente corelative sau de reper în analiza spațială a fenomenelor.

P02

1.3.3. Natalitate, mortalitate, spor natural

Comunitățile umane sunt supuse unui fenomen perpetuu de împropătare biologică. Natalitatea și mortalitatea, procesele care determină regenerarea continuă a populației, având ca rezultată sporul natural, precum și schimburile de populație între un teritoriu luat în considerare și cele exterioare (imigrările și emigrările) sunt factorii de care depinde dinamica teritorială a populației.

Recensămintele din 1992 și 2002 oferă date statistice privind numărul de copii născuți vii. Se constată diferențe importante între regiunile cu cel mai mic număr de copii născuți vii în județele Arad (1499,7), Hunedoara (1556,3) față de județul Bihor (1740,8), Alba (1898,5), Cluj (1697,7).

Acesta nu este însă un fenomen recent. Analizând dinamica populației totale în perioadele anterioare se constată că în județele Arad și Hunedoara populația a scăzut. Principalul motiv a fost natalitatea scăzută. În 1992 valorile natalității au fost foarte mici în județele Arad 7,92‰, Hunedoara 8,42‰, comparativ cu media națională care este de 11,08‰. (Fig. 50)

Pe comune situația este următoarea: în 2002 natalități ridicate s-au înregistrat în localitățile Pâncota (80), Ineu (75), Brad (99), Târnova (67), iar valori scăzute s-au înregistrat în localitățile Dezna, Tomești Silindia (7), Hășmaș, Ignești, Moneasa, Blăjeni (9), Ribița (5). În 1992 valorile natalității au oscilat între 5 (Vălișoara, Bulzești de Sus) și cele înregistrate în localitățile Târnova (60), Ineu (114), Brad (179)

Mortalitatea a înregistrat o continuă scădere în ultimii 100 de ani, de la 25‰ în 1910 la 16‰ în 2002, cauza fiind diminuarea natalității, iar consecința fiind fenomenul de îmbătrânire a populației. (Fig. 50)

1.3.5. *Dinamica teritorială a populației*

Astfel, dacă vom calcula **dinamica populației** localităților comparativ, în procente, pentru anii 2002 și 1992 rezultă faptul că doar localitățile Pâncota și Târnova au înregistrat sensibile creșteri de populație. La polul opus se remarcă localitățile Bulzeștii de Sus, Blăjeni și Moneasa cu valorile cele mai mari ale scăderii populației. (Fig. 51). Cauzele acestei stări de fapt sunt depopularea generală a zonei cauzată de prăbușirea sectorului minier și valorile negative ale indicelui natalității.

Situații relativ omogene se înregistrează în Depresiunea Brad – Hălmagiu și în comunele Dezna, Chisindia, Tauț unde se înregistrează o dinamică de 70-80%. Valori de 90-100% se înregistrează în Depresiunile Gurahonț – Zărand și în comunele Crișcior, Vălișoara și Luncoiu de Jos.

P03

1.4. **Structura geodemografică**

O comunitate umană ca sistem global se compune dintr-o serie de subsisteme care se diferențiază între ele prin caracteristici calitative: sex, vârstă, etnie și limbă, religie, activitate profesională și nivel de instruire, mediu rezidențial. Acestea constituie tot atâtea criterii de clasificare a populațiilor, care îmbracă o varietate foarte mare.

Importanța cunoașterii caracteristicilor demografice fundamentale, vârsta și sexul, derivă din datele pe care acestea le oferă în privința calității factorului uman, a vitalității, sau, dimpotrivă, a gradului de îmbătrânire demografică a unei populații, precum și a locului și rolului fiecărei persoane în cadrul comunității și societății din care fac parte, la care se adaugă și informațiile despre contingentele de populație care alcătuiesc în prezent sau pot fi cuprinse în perspectivă în cadrul efectivelor populației active sau dependente.

Pentru surprinderea structurii populației zărândene în raport cu caracteristicile demografice de bază s-au făcut o serie de analize comparative pe baza valorilor relative deținute de fiecare grupă (tânără între 0-19 ani, matură sau adultă între 20-64 ani, respectiv vârstnică – peste 65 de ani).

Se observă astfel modul în care populația zărândeana a fost afectată de procesul general de îmbătrânire demografică generat de procesele de colectivizare și industrializare forțată, respectiv de procesele induse de acestea (urbanizare și exod rural).

S-au utilizat datele furnizate de recensământul din 1992, care permit surprinderea începutului crizei demografice în care a intrat Țara Zărandului.

Această situație permite evidențierea începutului procesului de declin și îmbătrânire demografică a populației zărândene în ansamblul său.

1.4.1. Structura populației pe grupe de vârstă și sexe

P04 După acest criteriu orice populație se împarte în două subpopulații: masculină și feminină. Studiul populației pe sexe (Fig. 52) trebuie îmbinat cu cel pe grupe de vârstă, deoarece numai în acest mod reies aspecte cu consecințe directe de ordin demografic și social economic: potențialul de forță de muncă, greutatea specifică a populației active, dar reprezintă și o bază de planificare socio-economică (necesarul de locuri de muncă, de bunuri de consum, capacitatea sistemului de învățământ, servicii sanitare). (Fig. 53)

Din analiza piramidelor de vârste se constată prezența următoarelor tipuri demografice (Popovici I., Maria Mihai/1980):

A. Tipul progresiv

- în localitățile Brazii, Cărand, Covăsânț

- contingent semnificativ al populației aferente grupelor de vârste tinere (sub 20 de ani)
- reprezentare relativ echilibrată a grupelor de adulți (asigură în viitor necesarul de forță de muncă)
- vârful îngustat
- areal restrâns în sudul Țării Zărandului beneficiază de un potențial de poziție favorabil conferit de amplasarea în lungul căii de comunicație care leagă Țara Zărandului cu valea Mureșului (drumul spre Deva)
- conturează axa de rezistență demografică a regiunii

B. Tip staționar

- în localitățile Almaș, Șilindia

- relativ echilibru între grupele principale de vârste
- grupele de vârstă mature dețin ponderi ușor mai ridicate
- marchează începutul unui proces de îmbătrânire a populației
- natalitatea nu reușește să înlocuiască stocul demografic migratoriu
- localități situate în vecinătatea urbanului (Sebiș)
- au menținut un contingent mai important de populație valorificând avantajul pozițional (distanța redusă față de centrul urban favorizând navetismul)
- aport de natalitate mai consistent

C. Tip regresiv

- în localitățile : Buteni, Chisindia, Hălmăgel, Moneasa, Ineu, Sebiș, Bârsa, Beliu, Bocsig, Hășmaș, Hălmagiu, Ignești, Pleșcuța, Seleuș, Șicula, Vârfurile, Tăuț, Baia de Criș, Brad, Băița, Blăjeni, București, Buceș, Bulzești de Sus, Crișcior, Ribîța, Tomești, Luncoiu de Jos, Vața de Jos, Vălișoara. Este, deci, tipul caracteristic din Țara Zărandului.

- pondere scăzută a populației tinere (relevată de îngustarea bazei piramidei)
- pondere ridicată a celei de peste 65 ani ca urmare a unor natalități minime pe o perioadă lungă de timp
- pierderi demografice continue care nu reușesc să compenseze ieșirile din sistem

Ei nu sunt specifici spațiului zărandean, unde apar doar sub formă de insule diseminate în masa populației românești. Rromii sunt mai numeroși în localitățile Pâncota (607 loc), Ineu (526 loc), peste 150 loc în Sebiș, Beliu, Bocsig, Craiva, Târnova, Brad.

Germanii, la recensământul din 1992 existau în următoarele localități Pâncota (363 loc), Ineu (85 loc), Brad (67 loc), Băița (28 loc), Buteni (20 loc.), iar în 2002 în aceleași localități doar că numărul lor a scăzut Pâncota (211 loc), Brad (54 loc), Ineu (48 loc), Băița (15 loc), Buteni (9loc). În ultimii ani a avut loc un adevărat exod al populației germane înapoi spre locurile de origine, astfel încât este posibil ca în curând să nu mai fie.

P05

1.4.3. Structura confesională a populației

Religia, fenomen deosebit de complex, constituit din conștiința religioasă (sentimente, stări de spirit, reprezentări, noțiuni, idei) practicile și instituțiile religioase au un caracter determinat. Dacă limba are un rol de puternic curent unificator al complexului cultural al oamenilor, religia a preluat rolul de focar cultural.

Religia este un sistem de valori al societății și poate afecta, în mod subtil, toate sferile culturii.

În paralel cu organizarea administrativă a statului, biserica a creat propriile sale structuri teritoriale care uneori se suprapuneau cu unitățile de administrație laice. În Evul Mediu în Țara Zărandului majoritatea credincioșilor erau ortodocși. După ce regatul Ungariei s-a extins și în teritoriile românești, religia catolică s-a încercat să fie impusă. Cel mai puternic afectați au fost nobilii de religie ortodoxă care au fost nevoiți să treacă la catolicism împreună cu familiile lor, pentru a-și putea păstra domeniile și privilegiile. Cu timpul, acești nobili români s-au maghiarizat, pierzând contactul cu poporul din care se trăgeau, în parte și datorită căsătoriilor mixte. Era o epocă în care religia îi unea sau despărțea pe oameni mai mult decât etnia.

În Țara Zărandului, începând cu secolul al XVI-lea ia un avânt deosebit reforma religioasă. Astfel, majoritatea credincioșilor catolici, în special maghiarii, primesc reforma și devin reformati calvini și unitarieni. Numărul catolicilor scade sensibil. Populația majoritară românească și-a păstrat credința ortodoxă, în ciuda propagandei calvine. Deși n-a fost acceptat de români, calvinismul a avut un rol important cultural în secolul al XVII-lea, prin publicarea în limba română a Bibliei și a altor texte cu caracter religios.

Cucerirea habsburgică de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea aduce cu sine o nouă schimbare sub raport confesional. Sfântul Imperiu Romano-German avea catolicismul drept religie de stat, și în consecință, în Țara Zărandului ca de altfel în întreaga Transilvanie, se lansează contrareforma împotriva confesiunilor protestante. Până la urmă sunt acceptate patru religii: catolică, reformată (calvină), luterană și unitariană.

aparținând acestor confesiuni. Sediul de comunitate există la Sebiș, iar biserici mai importante la Hălmagiu, Gurahonț, Cuied, Bocsig, Ineu, Șiria, Covăsânț și Vârfurile.

Comparând situațiile din anii 1992 și 2002 structura confesională se prezintă astfel: populația ortodoxă a scăzut numeric de la 123 372 la 104 402 dar în procente per total populație în 2002 ortodocșii reprezentau 85,38% față de 84,25% în 1992. Scăderi semnificative de credincioși au înregistrat cultele greco-catolic și cel catolic, în schimb a crescut efectivul celor de confesiune adventistă și penticostală. (Fig. 55)

1.4.4. Structura social-economică a populației

P06 Analiza raporturilor dintre populație și economie pune în evidență un proces complex de intercondiționare cu implicații importante în dinamica ambelor componente. O anumită evoluție a populației are repercusiuni asupra dezvoltării economice, iar nivelul de dezvoltare economică influențează fenomenele și procesele demografice. (Fig. 56)

Pe ramuri de activitate structura populației arată o proporție destul de redusă a celor activi doar 15%. Cele mai scăzute valori pe comune în privința populației active se înregistrează în jurul fostelor exploatare miniere din jurul Bradului (Ruda Brad, Luncoiu de Jos, Barza, Brad și Crișcior) cât și în zona Sebiș – Ineu, cu valori între 32% (Ruda - Brad) și 41% în zona Almaș - Gurahonț. Ponderea mare, de peste 70% populație activă, se află în mai mult de jumătate din comunele situate în nord (Vârfurile) sau vest (Vața de Jos, Tomești, Hălmăgel, Hălmagiu, Gurahonț, Sebiș, Brazii, Chisindia, Tauț, Târnova situate în Dl. Tauțului) și mai puțin în est (Buceș, Grohoțele, Dupăpiatră, Târnița), adică acolo unde cultura pământului și creșterea animalelor sunt dominante. Se urmărește și populația inactivă, pentru a depista unde sunt posibilități de folosire cel puțin parțială.

Din totalul populației active 19 121, respectiv 29% (1992) este ocupată în agricultură, 45% în industrie, 5% în construcții (proporție foarte redusă față de media pe țară) și 23% în învățământ, cultură, artă, ocrotirea sănătății. Se constată anumite areale de sate dormitor pentru cei care fac deplasarea la locul de muncă în jurul orașului Brad (Barza, Ruda – Brad, Crișcior, Țărățel, Valea Arsului) sau mai depărtate dar situate pe căi de comunicație ușor accesibile (Zdrăpți, Luncoiu de Sus, Blăjeni, Birtin, Dumbrava de Jos).

1.4.5. Structura populației pe tipuri de habitat

P07 Populația nu poate fi tratată ca un sistem izolat. Ea se interferează cu alte sisteme, se stabilesc relații noi, intercondiționări și conexiuni, în care comunitățile umane au rolul transformator, hotărâtor. Din interacțiunea grupurilor umane cu mediul înconjurător, în scopul inițial de asigurare a necesităților de adăpost și odihnă, iar apoi de producție, au rezultat așezările umane, care au evoluat continuu pe măsura dezvoltării societății și a creșterii populației.

P08

Așezările sunt cele mai vizibile rezultate ale activității umane pe plan material. Deși varietatea lor este extraordinară, ele sunt separate în două mari categorii: așezări rurale și așezări urbane. Cele două tipuri de habitat sau medii rezidențiale – urban și rural – au trăsături distincte. Mediul urban constituie un sistem socio-economico-geografic distinct, definit printr-o serie de caracteristici cum ar fi: potențial demografic ridicat; marea concentrare și densitate a construcțiilor și populației; echipare tehnico-edilitară complexă și diferențiată; o anumită zonare funcțională; complexitatea activităților, cu predominare a populației ocupate în sectoarele terțiar și secundar. Toate acestea determină o ambianță și un mod de viață specific.

Pe medii, populația era exclusiv rurală până în 1940, an când localitatea Brad este declarată oficial oraș. În prezent, sunt patru orașe: Brad, Ineu, Sebiș și Pâncota, astfel că raportul urban rural este de 32% la 68%.

P09 Mediul rural se caracterizează prin activități specifice sectorului primar (în primul rând agricole), în care este ocupată majoritar forța de muncă. Dotările edilitare sunt în general simple, iar gradul de asigurare cu servicii mai redus. Populația are un mod de viață specific, legat de ciclicitatea proceselor și fenomenelor naturale care îi influențează activitatea, de condițiile de trai, de nivelul de instruire și tradiții.

Populația urbană a înregistrat creșteri foarte însemnate în ultimele două secole, însă mult mai rapide în a doua jumătate a secolului al XX-lea.

Urbanizarea – de altfel ca în toți Munții Apuseni este încă mult redusă față de media pe țară care este 52%, depășind puțin jumătate din aceasta, iar în județul Hunedoara urbanizarea are 75,9%, iar ruralul deține 24,1%. Județul Arad are procentul de urbanizare 50,68%, iar ruralul 49,32%.

P10 Creșterea numerică a populației urbane se realizează pe mai multe căi (V. Cucu, 1981):

- afluxul de populație rurală spre orașe
- sporul natural propriu al populației orașelor
- extinderea teritorială a limitelor administrative ale centrelor urbane mari, asupra unor localități rurale din jur
- apariția sau decretarea de noi orașe

Populația rurală, adică totalul populației cu domiciliul stabil în localitățile rurale are o pondere în scădere pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare al unei „țări”. Există o corelație între structura populației pe medii de viață și explozia „urbană”.